

SKUPŠTINA CRNE GORE
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/19-
Podgorica, 22. jul 2019. godine

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
DR HALILA DUKOVIĆA SA POČASNIM KONZULOM CRNE GORE U IZRAELU
RINOTOM NIMRODOM I PREDSTAVNIKOM ORCAM KOMPANIJE ZA EVROPU
DORONOM SAGIJEM,
održanog u Podgorici 22. jula 2019. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je upriličio sastanak sa počasnim konzulom Crne Gore u Izraelu Rinotom Nimrodom i predstavnikom OrCam kompanije za Evropu Doronom Sagijem, na kojem je predstavljen uređaj „OrCam MyEye“ za pomoć slijepim, slabovidim licima i osobama sa disleksijom.

Na sastanku su učestvovali i: poslanik prof. dr Petar Ivanović, direktor Agencije za lijekove i medicinska sredstva dr Milorad Drljević, direktorica Direkcije za zaštitu rizičnih grupa u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Budimirka Đukanović, savjetnica u Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom Gracijela Rakonjac, izvršni direktor NVO "Savez slijepih Crne Gore" Goran Macanović i prvi korisnik „OrCam MyEye“ uređaja u Crnoj Gori Andrija Samardžić.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio na nedavnu posjetu Predsjednika Crne Gore Mila Đukanovića Izraelu kada je razgovarano o saradnji dvije države u brojnim oblastima, s akcentom na razmjenu savremenih tehnoloških dostignuća. Iskazao je zadovoljstvo što će visoka tehnologija biti usmjerena ka unapređenju kvaliteta života slijepih i slabovidih osoba, kao posebno osjetljive društvene grupe kojoj Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore u kontinuitetu posvećuje pažnju.

Počasni konzul Crne Gore u Izraelu Rinot Nimrod je izjavio da veoma cijeni sve napore preduzete u cilju omogućavanja pristupa crnogorskom tržištu za „OrCam MyEye“ aparat, visokotehnološko sredstvo koje doprinosi poboljšanju života lica sa oštećenjima vida. Planiraju da ovaj uređaj predstave na tržištu Zapadnog Balkana, a Crna Gora je prva zemlja iz ovog regiona koju su odabrali da bude i baza. U narednom periodu će raditi na prilagođavanju uređaja crnogorskom jeziku i jezicima razumljivim za ovaj region, što će rezultirati otvaranjem novih radnih mjesta u Crnoj Gori.

Podsjetimo, OrCam je renomirana izraelska kompanija čiji je cilj distribucija uređaja, te razvijanje programa sa vladama drugih zemalja, osiguravajućim kućama, međunarodnim organizacijama iz sistema zdravstva, kako bi se obezbijedila systemska podrška slijepim odnosno slabovidim osobama. Ukazano je i na nove tehnologije koje će ova kompanija usmjeriti na studentsku populaciju, takođe sa invaliditetom.

Predstavnik kompanije OrCam za Evropu Doron Sagi je informisao o istoriji kompanije koja već devet godina radi na polju inovativnih tehnologija za pomoć slijepim, slabovidim licima i osobama sa disleksijom. Naglasio je da se ova tehnologija koristi u 32 zemlje širom svijeta. Uređaj MyEye je versatiln, težine 22 grama i sadrži kameru, procesor, bateriju i svijetlo za noćni režim. "OrCam MyEye2.0" uz pomoć kamere snima tekstove i pretvara ih u govor, odnosno čita napisani tekst korisnicima. Ovaj uređaj prepoznaje i boje, novčanice, pa čak i lica. "OrCam MyEye2.0" može da prepoznaje ljude tako što zapamti njihovo lice i pri svakom sledećem susretu izgovara njihovo ime. Osoba koja koristi ovaj uređaj treba prstom da pokaže na dokument ili stvar koju želi da pročita, a postoji mogućnost podešavanja brzine čitanja i pauziranja. Uređaj prepoznaje tekst sa bilo koje površine ili ekrana, a privatnost korisnika je potpuno zaštićena, jer uređaj nigde ne skladišti skenirane podatke. "OrCam MyEye1.0" košta oko 3.500 eura, a predstavljeni uređaj MyEye 2.0 košta oko 4.200 eura. Uređaj može da se prikači na sve oblike naočara, dizajniran je kao blutut slušalica. OrCam konstantno radi na

unapređenju MyEye-ovog softvera koji se ažurira preko interneta, a cilj je da uređaj bude sveobuhvatan za potrebe korisnika.

Prvi korisnik OrCam-ovog uređaja u Crnoj Gori Andrija Samardžić je tokom samog sastanka učesnicima demonstrirao funkcionisanje uređaja u čitanju nepoznatog teksta. S obzirom da uređaj koristi 15-ak dana naglasio je da je izuzetno zadovoljan njegovim korišćenjem, jer mu je pomogao da bude efikasniji u radu i nezavisniji u svakodnevnom životu. Najviše ga impresioniralo što bez korišćenja telefona na sastancima na kojima mora brzo da pročita određena dokumenta, uz pomoć „OrCam MyEye“ aparata to završava brzo i efikasno, što mu omogućava ravnopravno učešće na sastancima sa licima koja nemaju problema sa vidom. Takođe, bez ikakvih problema tokom vožnje javnim prevozom može da čita knjigu.

Izvršni direktor NVO "Savez slijepih Crne Gore" Goran Macanović je zahvalio predsjedniku Odbora za ljudska prava i slobode koji u kontinuitetu pokazuju spremnost da doprinese unapređenju položaja osoba sa invaliditetom. Posebno je zahvalan OrCam kompaniji koja je odabrala Crnu Goru, kao prvu zemlju Zapadnog Balkana kojoj se predstavlja ovo revolucionarno pomagalo za slijepa lica. Istakao je da je među prvima u Crnoj Gori koristio asistivne tehnologije, ali da „OrCam MyEye“ ima nekoliko značajnih prednosti u odnosu na slične aplikacije koje su dostupne na Iphone-u. Veoma je zadovoljan opcijama uređaja i diskretnim dizajnom, a naročito brzinom i kvalitetom prepoznavanja tekstova.

Ohrabrio je Vladu Crne Gore i resorna ministarstva da pronađu način kojim će osobama sa oštećenjem vida omogućiti povoljniju nabavku ovog aparata.

Macanović vjeruje da će uređaj u budućnosti biti još funkcionalniji i da će omogućiti slijepim, slabovidim i disleksičnim osobama da budu nezavisne i ravnopravne u svim prilikama. S obzirom da se čitač koji trenutno koristi Andrija Samardžić na češkom jeziku razlikuje od našeg jezika zbog izgovora znakova interpunkcije i brojeva, Macanović smatra da aparat treba prilagoditi crnogorskom i sličnim jezicima iz regiona kako bi što veći broj lica mogao da ga koristi. Takođe je izrazio spremnost za uključivanje u projekat u njegovoj nabavci kroz mogućnost participacije i putem IPA projekata.

Poslanik prof. dr Petar Ivanović, koji je u svojstvu savjetnika Predsjednika Crne Gore boravio u posjeti Izraelu, istakao je da je impresioniran napretkom koji je vidio obilaskom kompanije OrCam, čija tri vodeća čovjeka imaju disleksiju. Istakao je da je OrCam razvio i poseban uređaj za osobe sa disleksijom. Svjestan mogućnosti koje OrCam MyEye pruža slijepim, slabovidim i osobama sa disleksijom, u saradnji sa predstavnicima izraelske kompanije nastoji da ovaj aparat promoviše ključnim donosiocima odluka u Crnoj Gori kako bi se stvorili uslovi da se pomogne što većem broju lica kojima je uređaj potreban. Ukazao je na primjer saradnje Vlade Rumunije i OrCam-a koji preuzimaju aktivnosti da obezbijede uređaj što većem broju korisnika uzrasta od 18 do 65 godina, čime će se doprinijeti većem uključivanju lica sa oštećenjem vida u radni proces. Smatra da u Crnoj Gori treba kreirati petogodišnji program kojim bi se u početku obuhvatila ciljna, najranjivija populacija slijepih i slabovidih lica i u resornim ministarstvima planirati budžetska sredstva kako bi se finansirala nabavka ovog aparata za prioritetne grupe, među kojima su đaci, studenti i lica koja mogu da se uključe na tržište rada.

Ukazao je da cijela priča koja se tiče nabavke „OrCam MyEye“ aparata nije pitanje koje treba politizovati, već pronaći način kako da se pomogne slijepim, slabovidim i osobama sa disleksijom kako bi se u što je moguće većoj mjeri osamostalili i time omogućila njihova puna integracija. Neophodno je da resorna ministarstva, među kojima su ministarstva zdravlja, prosvjete, rada i socijalnog staranja, sa čijim predstavnicima su tokom dana održani sastanci, u pripremi predloga budžeta za narednu godinu identifikuju sredstva potrebna za nabavku ovog aparata prioritetnim ciljnim grupama. Smatra i da svi poslanici u Skupštini Crne Gore prilikom razmatranja predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2020. godinu treba da pokažu solidarnost i odgovornost prema osobama sa oštećenjem vida i doprinesu obezbjeđivanju sredstava za nabavku najsavremenijeg aparata koji će olakšati život ovim licima i njihovim porodicama. Značajno bi bilo da NVO „Savez slijepih Crne Gore“ dostavi statističke podatke o broju slijepih i slabovidih lica u Crnoj Gori koji bi poslužili kao polazna osnova za definisanje konkretnih politika u ovoj oblasti.

Direktor Agencije za lijekove i medicinska sredstva dr Milorad Drljević je saopštio da su analizom dostupne dokumentacije o „OrCam MyEye“ aparatu zaključili da se radi o tehničkom pomagalu koje odmah, bez ikakvih ograničenja, može da se nađe na crnogorskom tržištu. Ukoliko

OrCam kompanija bude željela da se ovaj aparat deklarirše i kao medicinsko sredstvo, iz Agencije su iskazali spremnost da im pomognu u tom procesu, u skladu sa direktivama Evropske unije.

Predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja Budimirka Đukanović pohvalila je angažovanost i namjeru Odbora za ljudska prava i slobode da ovoj ranjivoj kategoriji nadležni državni subjekti stvore uslove za mogućnost korišćenja i dostupnost ovog visoko sofisticiranog tehnološkog uređaja za uključivanje u svakodnevni život. Iskazala je spremnost resora za iznalaženje mogućnosti da budu partneri u ovom poslu. Gracijela Rakonjac iz Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, takodje je izrazila spremnost institucije koju predstavlja, da učestvuju u ovom procesu i budu partneri u rješavanju problema slijepih i slabovidih lica, kao posebno osjetljive populacije, ocjenjujući da će korišćenje ovog uređaja doprinijeti zapošljavanju značajnog broja slijepih i slabovidih lica.

Počasni konzul Crne Gore u Izraelu Rinot Nimrod je izrazi zahvalnost svima koji su izrazili interesovanje i spremnost sa vrlo važnim ciljem, koji prevazilazi političko, ato je da pomognu slijepim i slabovidim ljudima i njihovim familijama u Crnoj Gori. Obećao je da će, shodno svojim ovlaštenjima, učiniti sve da obezbijedi povoljniju cijenu uređaja za crnogorske građane, makar u prvom ciklusu nabavke ovog aparata.

Na sastanku je zaključeno da je značaj razvijenih tehnologija u zaštiti zdravlja ogroman i iskazano je zadovoljstvo svih učesnika što je Crna Gora od strane renomirane izraelske kompanije odabrana da bude baza za plasiranje tehnoloških dostignuća OrCam-a, ali i za mogućnost širenja prema zemljama Zapadnog Balkana. Prepoznajući značaj ovog projekta i potrebu participacije države, svi učesnici su iskazali spremnost za saradnju i partnerski odnos u nastavku ovog procesa, uz nadu da će se uskoro u Crnoj Gori stvoriti uslovi za nabavku OrCam MyEye uređaja slijepim, slabovidim i osobama sa disleksijom, čime bi se omogućio, ne samo veći stepen njihove samostalnosti u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, nego i mogućnost edukacije koja bi bila put za njihovu potpunu inkluziju, ravnopravno s ostalim članovima društvene zajednice.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković